

Корж Ю.*

ПІВДЕННИЙ ВЕКТОР ПОЛІТИКИ ЄС У СФЕРІ ЕНЕРГОЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА УКРАЇНУ

Диверсифікація по-європейськи: щоб уникнути газової залежності від Росії, Європейський Союз має знайти інших газових постачальників, тобто звернутися до альтернативних джерел, включаючи імплементацію пріоритетних проектів будівництва нових транзитних коридорів та підземних газосховищ і терміналів [2, 3].

Існують наступні напрямки диверсифікації постачання енергоносіїв ЄС:

- Обхід «ненадійних» транзитних країн: російський газ більшою мірою транспортується до ЄС через Україну та Білорусь – близько 80% та 20% співвідносно [2]. Обидві держави мають імідж країн з зі слабким громадянським суспільством та низьким рівнем правової культури для ЄС, що зумовлює їх ненадійність у якості транзитних держав. Сьогодні існує газовий канал по дну Чорного моря в обхід територіальних вод України – Блakitний Потік, а також реалізуються проекти будівництва каналу по дну Балтійського та Чорного морів – Північний Потік та Південний Потік.

- Південний вектор Європейської енергетичної політики: Основною метою безпекової стратегії ЄС в галузі енергетики є не лише створення гарантій газопостачань (шляхом диверсифікації транспортних мереж) але й пошук різних постачальників енергоносіїв задля уникнення газової залежності від одної держави, Росії.

Сьогодні цей вектор не є достатньо потужним. Вагомим партнером для ЄС в Африці вже 25 років виступає лише Алжир [4]. Для України подібне партнерство не становить загрози. Газ з Африки не може у великому обсязі замінити постачання з Росії, тому економічні інтереси України як транзитної держави недоторканні.

Ще одним варіантом диверсифікації в стратегії ЄС є збільшення об'ємів постачань з каспійського моря: для постачання каспійського газу (120-150 млрд. куб. м на рік) в Європу необхідно побудувати нові магістралі, реконструювати старі, обладнати газові сховища [3].

Існує 2 проекти по постачанню каспійського газу – Nabucco та White Stream

Обидва проекти мають істотні недоліки:

- Основною проблемою як Nabucco так і White Stream може стати *нестача каспійського газу* (нагадаємо, що запасами Центральної Азії користується Китай). В такому випадку ймовірним є об'єднання проекту з російським газопроводом «Південний потік» для першого, та компенсація російським газом через територію України для другого.

- Додаткові постачання для «Nabucco» можна очікувати від держав Перської затоки, безпосередньо – Катару. За планом трубопровід від Катару буде проходити через Бахрейн і Кувейт, далі пролягати через Ірак і Туреччину де і стане частиною проекту «Nabucco» [7]. 2008 року Європейський Союз також виступив із планом «Trans-Arab pipeline», суть якого полягає у поставках з Єгипту через Йорданію, Ліван і Сирію. В ході переговорів і підпи-

* студентка 3 курсу спеціальності «міжнародні відносини» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: ас. Маковський С.О.

сання договору було визначено об'єм поставчань у розмірі 7 млрд. куб. м. Цей проект планують підключити до «Nabucco» [8]. Сумніви щодо реалізації обох проектів в життя підсилюються через економічні санкції для Ірану, нестабільність в регіоні ЦАР в цілому і зіткнення з Китаєм (основним споживачем енергоносіїв регіону)

- Хоча в 2009 лідери Туреччини, Румунії, Болгарії, Угорщини і Австрії підписали угоду про будівництво газопроводу »Набукко», все ж таки реалізація проекту не є абсолютно забезпеченою (того ж року **Nabucco** був виключений зі списку пріоритетних завдань Євросоюзу, пізніше поновлений) [9].

- Будівництво **White Stream** сьогодні взагалі є утопією, про що свідчить навіть відсутність забудовників та приблизної вартості проекту.

	Nabucco [5]	White Stream [6]
Забудовники	Австрійській <i>OMV Gas GmbH</i> , турецькій <i>Botaş</i> , болгарській <i>Bulgargaz</i> , румунській <i>Transgaz S.A.</i> , угорській <i>MOL Natural Gas Transmission Company Ltd.</i> й німецькій <i>RWE AG</i> .	На фазі ідеї -- Міжнародний інжиніринговий консорціум <i>White Stream Pipeline</i>
Вартість, €	7,9 млрд.	
Довжина, км	3300	1238
Потужність, км/рік	32 млрд.	32 млрд.
Країни-постачальники	Іран (спочатку) → Туркменія, Узбекистан й Азербайджан	Туркменія, Узбекистан й Азербайджан
Країни-транзитери	Туреччина → Болгарія → Румунія → Угорщина	Грузія → Чорне море → Україна → ЄС, Грузія → Чорне море → Україна (Крим) → ЄС, Грузія → Чорне море → Румунія.
Термін введення в експлуатацію за планом	2015	2016

Для України: сьогодні існування південного вектора у диверсифікаційній політиці ЄС для України є більшою мірою уроком ніж загрозою. Факт будівництва проекту Nabucco сьогодні не є остаточним. Разом з тим, існування такого газопроводу, значною мірою вразить економічні інтереси України.

Відмова ЄС від реалізації проекту White Stream (що потребує менше витрат та не зустрічає супротив країн - постачальників: країни ЦАР надали згоду на підключення як до Nabucco так і до White Stream) ще раз говорить про недовіру ЄС до України як транзитної держави. Існування газопроводу White stream дало б Україні додаткові кошти від транзиту та допомогло б у здійсненні власної диверсифікаційної програми, що б зменшило залежність України від російських поставчань.

Таким чином, Україна має шанс отримати користь від південного вектора диверсифікаційної політики ЄС за наступних умов:

- Покращення іміджу України на арені ЄС у короткі терміни
- Підвищення рівня стабільності в регіоні ЦАР
- Згорання будівництва проекту Nabucco на користь проекту White stream.

Література

1. MDC - Position Paper on Sustainability and Energy Efficiency http://www.eurogas.org/publications_environment.aspx
2. Ленарт Г. Чи може Європа довіряти Росії після припинення постачань газу в Україну // Економічний часопис. – 2006. – № 7-8. – С.30-36.
3. Гочиташвили Т.Ш. Транспортный коридор «Восток – Запад» и энергетическая безопасность Европы // Экотехнологии и ресурсосбережения. – 2005. – №5. -- С.13-14.
4. Як зміцнити енергетичну безпеку України та Європи? <http://openukraine.org/doc/Final-PaperUA.pdf>
5. Захарченко А. Газопроводи в обхід: блеф ч реальна загроза? <http://www.epravda.com.ua/publications/499975f50e931/>
6. Офіційний сайт проекту White Stream <http://www.gueu-whitestream.com>
7. Betting On Qatar Link Up With Nabucco Pipeline Via Kuwait <http://www.allbusiness.com/energy-utilities/oil-gas-industry-oil-processing/12365013-1.html>
8. EU eyes Trans-Arab gas for Nabucco <http://www.neurope.eu/articles/86588.php>
9. Учасники Набукко підписали транзитні угоди <http://www.ukrinform.ua/ukr/order/?id=822635>